

■ I BACKSPEGELN BLÅ MONGOLIET

Det bortglömda skräckväldet

En av det ryska inbördeskrigets märkligaste gestalter var baronen Roman von Ungern-Sternberg. Hans mål var att bilda ett Stormongoliet, utplåna bolsjeviker, judar och demokratin. I dag hyllas han av ryska, tyska och mongoliska högerextremister.

Blå Mongoliet är en högerextrem rörelse på stark fram-marsch i Mongoliet. Rörelsens främsta syfte är att driva ut alla kineser ur landet, kan vi läsa i en artikel i *Svenska Dagbladet* hösten 2007.

Enligt Gansuren Damdisuren, som sitter i Blå Mongoliets styrelse, började förfallet i Mongoliet när Röda armén tillsammans med mongoliska kommunister besegrade Roman von Ungern-Sternbergs vita armé 1921 och gjorde landet till en sovjetisk satellitstat.

– Före kommunismen fanns inte horor, fångelser eller korruption. Vi vill hitta tillbaka till ett ur-Mongoliet, säger Gansuren Damdisuren till journalisten Ola Wong.

Roman von Ungern-Sternberg har gått till historien som ”blodige baronen” eller ”den galne baronen”. Tillsammans med sin beridna armé intog han i februari 1921 Mongoliets huvudstad Urga (dagens Ulan Baator) massakrerade de kinesiska soldaterna och inledde ett halvårs långt skräckväldet. Men hans tid blev kort och snart försvann han in i myternas dimma.

Nu dyker han upp igen. Samma höst som Blå Mongoliet uppmärksammas i *Svenska Dagbladet* ger det tyska nazistiska förlaget Regnis ut häftet *Roman Ungern von Sternberg – Der letzte Kriegsgott* (Den sista krigsguden) med texter av ett antal kända högerextremister, bland annat

facismens ledande filosof Julius Evola. I Ryssland är Ungern-Sternberg sedan länge ett av fascistledaren Alexander Dugins affischnamn.

Vem var då denne baltiske adelsman? Och varför har han börjat bli intressant för dagens extremhöger?

NIKOLAI ROMAN Max von Ungern-Sternberg föddes den 10 januari 1886 i Graz i Österrike. Han växte upp på ett gods på Dagö i dagens Estland, vid den tiden en del av tsarens Ryssland. Ätten Ungern-Sternberg kan spåras tillbaka till 1200-talet och har sina rötter i den tyska korsriddarorden som under medeltiden lade under sig Baltikum och delar av Polen.

Avrättning. Röda soldater avrättade av vita styrkor i Sibirien. Enligt journalisten Alexander Greiner som besökte Ungern-Sternberg brukade baronen och hans ”polischef” Sepailov hänga miss-tänkta bolsjeviker i telegrafstolparna. Kropparna kunde hänga kvar i dagar.

Ända från barndomen gjorde sig Roman Ungern, som han oftast kallades, känd för att vara vild och impulsiv. I skolan var han ett problembarn och relegaderades flera gånger. Han ville kriga, men hatade att underordna sig disciplin.

1905 inträffade två händelser som kom att bli avgörande i den unge baronens liv. Han gick in som frivillig i rysk-japanska kriget i Manchuriet och fick sin första upplevelse av Fjärran Östern, Rysslands Vilda Västern. Samtidigt utbröt revolution i Ryssland. Den slogs snabbt ned, men sommargodset som tillhörde Romans familj brändes ned av en uppretad pöbel. Detta grundlade ett starkt hat mot revolutionärer hos Roman Ungern.

UNGERN ÅTERKOM snart till gränstrakterna mellan Sibirien, Manchuriet och Mongoliet, där han utbildade sig till kavalleriofficer vid ett kosackregemente.

Under 1910-talet förde han en kringfläckande tillvaro i Europa och Fjärran Östern. Under den här tiden väcktes en stor fascination för den mongoliska livsstilen, lamabuddhismen och schamanismen. Trots sin adliga bakgrund hade Roman Ungern inga krav på komfort utan trivdes med det enkla livet bland stäppens nomader.

Första världskrigets utbrott fick den 28-årige baronen att jubla. Han återvände genast till Europa och hamnade snart vid fronten där han visade prov på dödsföraktande tapperhet och sårades flera gånger. Trots upprepade disciplinbrott steg han i graderna och samlade på sig en rad ordnar och medaljer. Bland annat fick han S:t Georgskorset, den närmsta utmärkelse en rysk officer kunde få.

I samband med revolutionen 1917 återvände Ungern-Sternberg än en gång till Fjärran Östern och slog sig ihop med kosackatamanen (hövdingen) Grigorij Semjonov. När inbördeskriget bröt ut gick de in på den vita sidan. Semjonov gjorde

Ungern-Sternberg till generalmajor och kommandant i Dauria, en järnvägsknut längs den transsibiriska järnvägen.

Roman Ungern värvade alla soldater han kom åt och förde snart befäl över den "Asiatiska Kavalleridivisionen" en beriden armé bestående av allt från kosacker och tatarer till mongoler, burjater, kazaker, japaner, koreaner och tibetaner.

VID DEN HÄR tiden verkar en avgörande förändring ha inträffat i Roman Ungerns liv. Han, som själv aldrig brytt sig om regler, krävde plötsligt järnhård disciplin av sina soldater.

Baronen började klä sig i mongoliska kläder, slutade att dricka alkohol och anlade en närmast asketisk livsstil, samtidigt som hans hat mot bolsjevikerna blommande ut i full prakt. Kommunister såg han i sin tur som en produkt av det degenererade västerlandet och av judarna, som han hatade. Men inte bara dem, hela det ryska folket hade svikit sitt land, speciellt intelligentsian, som berett väg för bolsjevismen med sin dekadenta livsstil.

Monarkin, aristokratin och religionen måste återupprättas och samhällets fiender utrotas. Och Rysslands framtid fanns i öster, där folken var oförstörda av den västerländska smittan.

Ungern-Sternberg var starkt troende, men han var en religiös mystiker och ansåg att alla religioner var uttryck för

samma gud. Hans intresse för lamabuddhism och spådomskonst fördjupades under den här tiden.

I grannstaden Tjita plundrade Semjonov flyktingar på väg österut med tågen och misstänkta kommunister skickades med boskapsvagnar till Dauria, som blivit en regional tortyr- och avrättningscentral. Chef för Ungern-Sternbergs hemliga polis var den sadistiske Leonid Sepailov som själv med stolthet kallade sig "Stryparen från Transbajkalien". Inte många som skickades till Dauria överlevde

NÄR RÖDA ARMÉN steg för steg pressade tillbaka de vita styrkorna och Semjonov flydde till det japanskstyrda Manchuriet beslöt Ungern-Sternberg att sätta sin plan i verket.

I oktober 1920 red den asiatiska kavalleridivisionen in i Yttre Mongoliet. Landet hade upplevt en kort tid av självständighet under 1910-talet, men ockuperats av kineserna när den ryska revolutionen bröt ut. Efter hårda strider intog Ungerns styrkor huvudstaden Urga den 4 februari 1921.

3 000 kinesiska soldater massakrerades på den snöiga stäppen söder om Urga och därefter inleddes enligt flera ögonvittnesskildringar en tre dagar lång plundrings- och våldsgöring. En stor del av stadens kinesiska och judiska köpmän mördades och ännu fler ryssar, som misstänktes vara bolsjevikiska spioner. Endast lamatemplen lämnades i fred. På den fjärde dagen satte dock Ungern-Sternberg plötsligt stopp för kaoset och införde istället dödsstraff för plundring och spöslitning för fylleri.

Av mongolerna hälsades den estnische baronen som en befriare. Redan innan han intog Urga hade Ungern med hjälp av mongoliska lamamunkar fritagit landets högste religiöse ledare Bogd Gegen, som satts i husarrest av kineserna. Nu återinsatte han Bogd Gegen på landets tron, gjorde sig själv till världslig härskare och förklarade sig som "den gula trons" (buddhismens) försvarare. Samtidigt omgav sig den nyblivne mongoliske medborgaren Ungern med lamamunkar, efter vars profetior han rättade en stor del av sitt agerande.

Ytterligare 4 000 kinesiska soldater, som flytt norrut, tillfångatogs på stäppen av baronens styrkor och dödades till sista man.

OM ROMAN von Ungern-Sternbergs valde i Urga finns det många hårresande historier. Vad som är sant och inte är

◆ FAKTA

DE SVARTA

HUNDRADENA

Roman von Ungern-Sternberg idéer var inte ovanliga. I samband med revolutionsförsöket 1905 uppstod "De svarta hundradena", paramilitära kontrarevolutionära grupper, understödda av tsarens hemliga polis. De svarta hundradena kombinerade monarkism, kristendom och antisocialism, och blev ökända för sin antisemitism. Organisationen och dess väpnade gren Gulskjortorna dödade tusentals judar mellan 1905 och 1917.

◆ FAKTA

RYSKA

INBÖRDESKRIGET

När den ryska revolutionen först bröt ut 1917 tvingades tsaren att avgå och en provisorisk regering med representanter för alla partier tog över makten. Ryssland fortsatte strida i första världskriget, men armén höll på att falla sönder. På hösten gjorde Lenin och bolsjevikerna en statskupp, avsatte regeringen och slöt en separatfred med Tyskland, Österrike-Ungern och det Osmanska riket. Flera generaler gjorde uppror och inbördeskrig utbröt. Den vita sidan hade till en början stora framgångar, men generalerna och krigsherrarna kunde aldrig enas och de vita maldes därför ned av röda armén. Krigsförbrytelser och övergrepp mot civilbefolkningen begicks i stor skala av bägge sidor i kriget.

◆ FAKTA

RÖRELSEN EURASIEN

Alexander Dugin är en före detta KGB-man som först blev känd för sitt parti National-Bolsjevikerna på 1990-talet. Efter att partiet splittrats bildade han Rörelsen Eurasien. Rörelsen eftersträvar skapandet av ett ryskdominerat imperium från Stilla havet till Atlanten. Detta imperium ska vara baserat på tradition, religion och bevarande av folkslag och kulturer. Motståndare är USA, globalisering, kapitalism och materialism. Alexander Dugin förespråkar för närvarande samarbete med muslimska, buddhistiska och judiska rörelser i denna kamp, men tidigare har han gjort sig känd för starkt antisemitiska uttalanden. Genom att hylla Vladimir Putin och ställa sig i en Kreml-lojal position har Alexander Dugin på senare år fått alltmer inflytande i Ryssland.

▼ **Osannolik figur**

Roman von Ungern-Sternberg lät sy upp en guld-färgad mongolisk dräkt med ryska generalsepåletter på axlarna. På bröstet bar han alltid S:t Georgskorset han belönats med under första världskriget och över pannan hade han ett ärr från ett sabelhugg.

svårt att veta. Ett magert källmaterial och de segrande bolsjevikernas propaganda har gjort att en rad myter och legender florerar.

Vad som är någorlunda belagt är att baronen lät bygga broar och sjukhus samt införa el, telefon och telegraf i staden. Samtidigt verkar han ha blivit alltmer paranoid, godtycklig och drakonisk i sitt agerande. Minsta disciplinbrott bland soldaterna kunde medföra halshuggning, hängning eller pryglning till döds med käppar.

När mongoler skulle värvas eller kringströvande vita förband inlemmas i armén berättar ögonvittnet och författaren Dmitri Alioshin att Ungern genomförde "inspektion" genom att mönstra

männen och se dem i ögonen. Han gick längs leden med sin mongoliska ridpiska i handen och ropade "Till armén!", "Tillbaka till boskapen!" eller "Likvidera!".

Samma metod användes när fientliga styrkor tillfångatagits och det gick rykten om att Ungern-Sternberg kunde läsa tankar. Många mongoler trodde att han var en inkarnation av krigsguden Jamsaran eller rentav en reinkarnation av Djingis Khan själv.

TIDEN HÖLL DOCK på att rinna ut både för Ungern och för hela den vita sidan i inbördeskriget. För baronen framstod det alltmer som att han stod mitt i apokalypsen och när röda styrkor tryckte på från alla håll beslöt han att satsa allt på

ett kort. Han samlade sina styrkor, totalt 5 000 – 6 000 man, och tågade norrut mot Sibirien.

Av baronens dagorder vid avfarten framgår att avfärdsdatumet bestämts med hjälp av en profetia i Daniels bok i Gamla testamentet. Lamamunkars spådomar styrde dessutom stora delar av kampanjen, med mindre lyckade konsekvenser. Till exempel tvingades hären slå läger i ett träsk fyllt av ormar på munkarnas befallning.

Röda armén slog tillbaka med full kraft och snart började Ungerns armé falla sönder i beståndsdelar när männen deserterade åt alla håll. Inte blev det bättre av att befälhavaren själv avrättade "förrädare" åt höger och vänster.

Det nya imperiets fana
Ungern-Sternberg ville att tsarens bror skulle bli ny härskare under namnet Mikhail II. Detta monogram fick därför pryda den Asiatiska kavalleridivisionens fana.

◆ LÄS MER

Roman von Ungern-Sternberg är omsvärmad med mängder av myter. Ronny Rönnqvist har dock rensat i mytfloran och skrivit "Baron Ungern – Mongoliets härskare", Litorale förlag 2006. För mer om det tidiga 1900-talets Mongoliet och ett annat märkligt levnadsöde, läs "Hertig Larsson" av Axel Odelberg, W & W 2003. Ungern-Sternberg förekommer även i seriealbumet "Corto Maltese i Sibirien" (Medusa 1987) och som skurken Baron Ugenberg i datorspelet "Iron Storm".

◆ FAKTA

POLITISK ORIENTALISM

Idén om Asiens betydelse för en rysk "pányttförelse" förekom i höga ryska kretsar under början av 1900-talet. En av förespråkarna av detta synsätt var tsarens finansminister Sergej Julievitj Witte. Mer kulturellt inriktade orientaler var doktorn Pjotr Aleksandrovitj Badmaev och prinsen Esper Esperovitj Uchtomski. Bägge hade kring sekelskiftet ett visst inflytande på tsar Nikolai II.

Till sist utbröt öppet myteri och Roman von Ungern-Sternberg tillfångatogs av sina egna officerare, som överlämnade honom till bolsjevikerna. Dessa förde honom till Novo-Nikolaievsk (dagens Novosibirisk) där han arkebuserades den 15 september 1921 efter en kort rättegång.

Ungern var den siste vite befälhavaren som tillfångatogs i Fjärran Östern och den siste i historien som lett ett fälttåg till häst. Ett drygt år efter hans död var det ryska inbördeskriget slutgiltigt över när Röda armén intog Vladivostok.

UNDER 1900-TALET hyllades Roman von Ungern-Sternberg enbart av ett fåtal disparata fascistiska och nazistiska tänkare och glömdes bort av de flesta andra. Det är först på senare år, efter Sovjetunionens sammanbrott, som hans namn börjat dyka upp i ideologiska sammanhang.

Framför allt den ryske fascisten Alexander Dugin har lyft fram Ung-

DET ÄR FÖRST PÅ SENARE ÅR, EFTER SOVJETUNIONENS SAMMANBROT, SOM HANS NAMN BÖRJAT DYKA UPP I IDEOLOGISKA SAMMANHANG.

ern-Sternberg som ett föredöme. Dugin leder "Rörelsen Eurasien" som förespråkar konservativ revolution och ett euroasiatiskt imperium (se faktarutan).

Samma idéer finns hos sfären runt det tyska Regin Verlag, som nämndes i inledningen. Deras häfte om baronen möttes även av stort gillande i flera tidningar knutna till Tysklands största högerextrema parti NPD.

Dessutom har musikgrupper med anknytning till esoterisk nazism givit ut

musikaliska hyllningar till "den galne baronen". Till exempel neofolk-bandet H.E.R.R. med sången *The Baron of Urga* och det franska nyhedniska black metal-bandet L'Edelweiss Noire med *Ungern von Sternberg (Mongolie 1921)*.

I en tid när europeisk extremhöger alltmer börjar intressera sig för religiös mysticism och esoteriker som Codreanu, Guénon och Evola (en trend som i Sverige representeras främst av Svenska motståndsrörelsen) är det kanske bara en tidsfråga innan även Roman von Ungern-Sternberg blir en ikon.

Som det uttrycks på den tyska nazistbloggen *Eiserne Krone (Järnkronan)*: "Jämförbar bara med den kristna martyren Corneliu Zelea Codreanu och den shiitiska Imam Khomeini förenade han i det tjugonde århundradet det esoteriska och det exoteriska, den religiösa och den politiska makten i sin person och gällde som krigsgudens levande inkarnation".

Gustaf Görfelt